

Közös Halmaz

Gyerekkorom nyarainak nagy részét apukám nagyszüleinél töltöttem, akik mindmáig a Vajdaságban található Óbecsén élnek. Hihetetlenül szerettem velük lenni. Rengeteg állatot tartottak, a házuk közel volt a Tiszához, így nagypapámmal mindig lementünk horgászni. Nagymamám gyakran mesélt nekem anyukájáról, de amikor megkértem, hogy meséljen apukájáról, akkor azt mondta: „Ha nagyobb leszel, akkor majd mesélek az apukámról”.

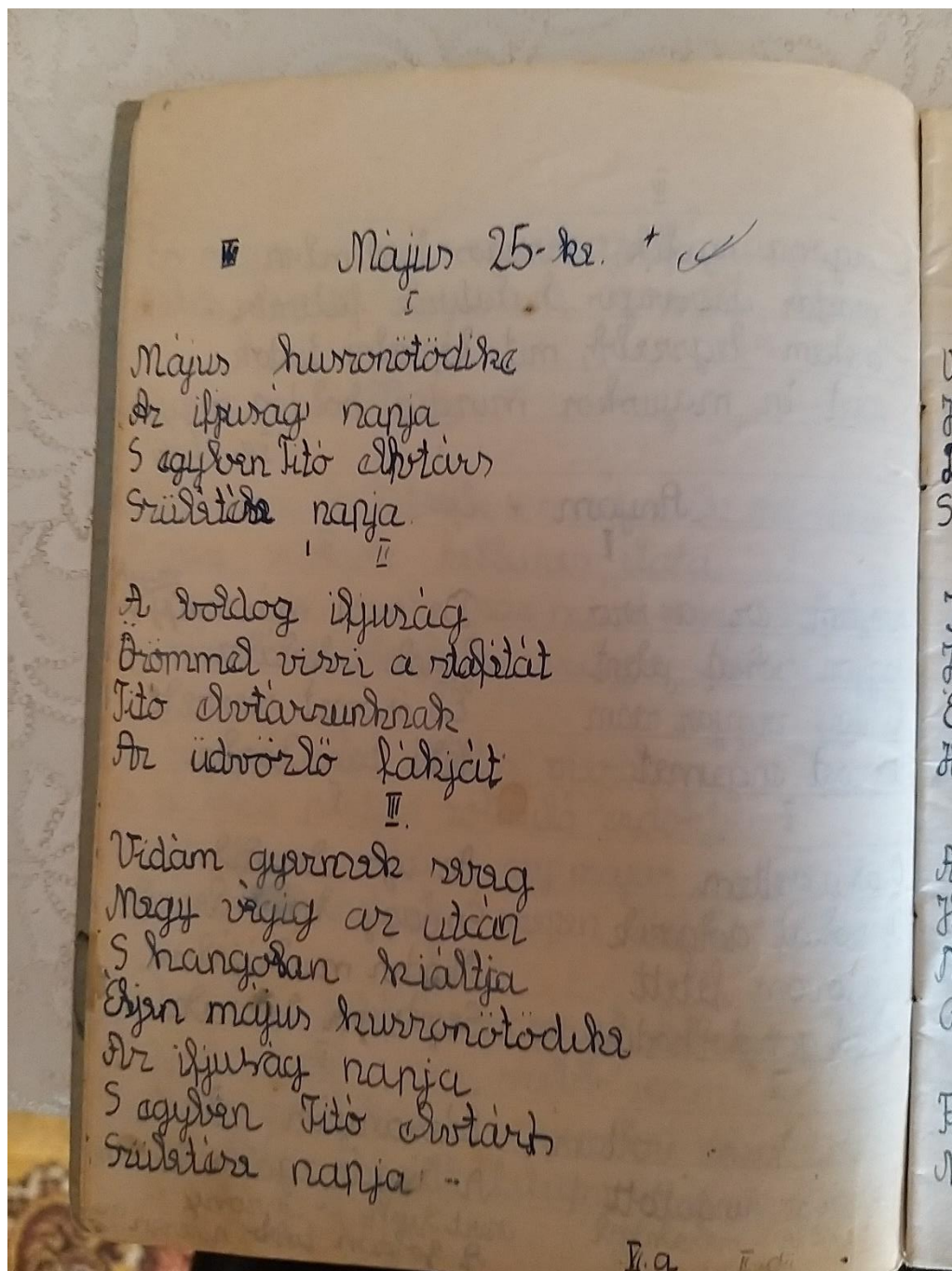
Utoljára tavaly nyáron látogattuk meg a nagyszüleimet, akik mindig hatalmas örömmel fogadnak minket. Ekkor ismét feltettem neki a kérdést, immár 18 évesen, ekkor már az apukájáról is mesélt, akivel személyesen sosem találkozott.

Nagymamám 1945-ben született, a történeteket ő is csak bátyjától hallotta.

Az én dédnagyapám, G. Mihály 1912-ben született Óbecsén. Kiemelkedően művelt, intelligens személy volt, aki rengeteget olvasott, s magát mindig magyarnak vallotta. Igencsak kiváltságos munkája lett, ugyanis Gombos Dezső, Becse leggazdagabb emberének volt a sofőrje/szobainasa (Matuska Márton így ír róla A Megtorlás napjai című könyvében). Akkoriban az egész faluban összesen volt két autó, ebből egyiket az édesapja vezette. A II. világháború kitörésének első éveiben őket még nem érintette olyan súlyosan a háború. A változás 1944-ben következett be: partizánok kezdték el terrorizálni a magyar lakosokat. Igyekeztek felkeresni Gombos Dezsőt, aki akkorra már elmenekült. Állítólag Budapestre. Ennek következtében őt nem találták meg, viszont dédnagyapámat igen, aki éppen Topolyáról ment Becsére bátyjával és annak fiával. Bár megérkeztek Becsére, a partizánok itt elfogták őket. Dédnagyapám nem tudta megmondani, hova menekült Gombos Dezső (vagy csak nem akarta, ez nem derült ki). Továbbá kiderült róla, hogy a magyar nemzetőrség tagja, emiatt hatványozottan ellenséget láttak benne, ami miatt valahol agyonlőtték. A történetek igen kacifántos úton derültek ki: az egyik partizán, aki szemtanúja volt az esetnek, elmondta egy hölgynek, aki véletlenül pont ismerte dédnagyamamát, T. Ilonát, akinek természetesen mindezt elmesélte. Dédnagyapámat nem sikerült rendesen eltemetni, ugyanis nem találták meg holttestét. Feltehetőleg egy jelöletlen tömegsírban ásták el. Ezek után dédnagyamamát behívták, és közölték vele, ha nem mond le a birtokairól, akkor ugyanaz a sors fog várni rá, mint férjére. Mivel nem volt más választása, ezért „önként” lemondott a földekről (emiatt később kártérítést sem kaphattak).

Az 1945-ös évben Jugoszláviában, de legfőképpen Vajdaságban, a magyar és német lakosságot folyamatosan terrorizálták, tulajdonuktól rendszeresen megfosztották, sőt voltak, akiket gyűjtőtáborokba vittek. Nagymamám bátyjának felesége és családja Csúrogon élt. Ők azok közé tartoztak, akiket 1942-ben nem öltek meg a razzia során, hanem a járeki táborba küldték őket, amit szintén túléltek. Később visszamentek Csúrogra, azonban ekkorra már házaikat, ahogy mamám fogalmazott, „befoglalták” a szerbek, ennek következtében kerültek fel Óbecsére.

Sajnálatos módon írásos emlékek nem maradtak meg ezekről az eseményekről, viszont legutoljára, mikor nagymamámnál jártam, megmutatta nekem azokat a verseit, amiket 16-17 évesen írt. Mindegyik művének keletkezéséről elmondott egy rövid történetet. A lentebb található „Május 25-ke” című alkotását például Josip Broz Tito 70. születésnapja alkalmából írta 1962-ben. Elmondása szerint a 60-as évektől javult Jugoszláviában a magyarok helyzete, amit az elmondása szerint Titónak köszönhetnek.

A dédnagyapámról Matuska Márton is írt néhány sort „A megtorlás napjai” című könyvében.

Becsén történt az alábbi is. Guti Mihály, néhai dr. Gombos Dezső szobainasa Topolyáról hazament abban az időben Becsére. Vele tartott a bátyja, Guti Sándor is, s ez utóbbi hozta magával a 18 éves legényfiát, szintén Guti Sándort. Becsére megérkeztek, de itt eltűntek. Sándor felesége azokban a napokban várandós volt, nem tudott nyomban a keresésükre indulni, de bizonyos idő múlva, 1945 júliusában az utánajárás neki, amely szerint férje meghalt. Az asszony azt kérdezte erre:
– Hát a Sanyikám, a kisfiam?
Semmit sem válaszoltak rá, mire ő ott összeesett.

Végezetül, mikor megkérdeztem tőle, mennyi embernek mondta el ezeket a történeteket, azt mondta: „Nem mondtam el nagyon senkinek. Sokáig nem lehetett ezekről beszélni, utána meg már nem sok embert érdekelt.”